

РАЗВИВАНЕ НА УМЕНИЯ ЗА ПИСАНЕ НА АРГУМЕНТАТИВЕН ТЕКСТ В ОСМИ КЛАС (ВЪРХУ ИЗУЧАВАН ХУДОЖЕСТВЕН ТЕКСТ)

Райка Славчева¹⁾

СОУ „Св.св. Кирил и Методий“ – с. Сатовча, обл. Благоевград

Резюме. В статията се предоставя информация за проведен педагогически експеримент, в който компютърната презентация е визуална опора за по-разнообразно преподаване с иновационен характер.

Keywords: discourse, text, argumentation, education

Процесът на хуманизация в образованието води до нарастване ролята на обучението по български език и литература, чието съдържание и технологии съдействат за изграждане на личности, готови за предизвикателствата на века. Тази тенденция е отразена в Държавните образователни изисквания, където се отбелязва, че формирането на комуникативната компетентност е свързано с готовността за използване на придобитите речеви умения в реално общуване, т.е. за практическо владение на придобитите знания.

Една от основните цели на обучението по български език и литература е развиване на уменията за писане на аргументативен текст – умения, които да позволяват активното използване на езиковите средства след завършване курса на обучение.

В сравнение с останалите учебни дейности, чрез които езикът се усвоява съзнателно в учебния процес от ученика: слушане, четене, говорене, **учебната дейност писане** е приоритет в практическата дейност на учителя, въпреки че в учебните програми по български език и литература писменото и устното общуване заемат равностойно място. За това безспорно влияят видът на конкурсните изпити за прием в езикови гимназии, Държавните зрелостни изпити, изпитите за прием в университет, резултатите, които се приемат като критерий за успеваемостта на учениците по предмета български език и литература.

При обучението на учениците в продуциране на аргументативен текст е необходима по-голяма привлекателност и гъвкавост в учебния процес, непрекъснатото му обновяване, за да може той да ангажира и да задържа вниманието, да мотивира за учене. Тази констатация ни изправя пред необходимостта

да потърсим в рамките на урока по български език и литература нови възможности за организиране на обучението в създаване на аргументативен текст в писмена форма, формиране на умения за ориентиране в текста, откриване на основните информационни ядра в него, ориентиране в структурата и композицията му. Решенията трябва да се търсят в следните посоки:

- формиране на ново отношение у учениците към създаването на аргументативен текст в писмена форма; на ново разбиране за функциите на психофизиологичния процес писане и на писменото изразяване;

- системно, последователно прилагане на съвременни техники при обучението в създаване на писмен, аргументативен текст, които отразяват новите разбирания за ученето и обучението; обвързване на целта, „вътрешната ориентация“ на метода с целите на обучението;

- уместно ситуиране на техниките в урока по български език.

Според образователната парадигма на конструктивизма учителят и ученикът се превръщат в пълноценни субекти в учебния процес. Учителят е фасилитатор в процеса на обучението, а обучението изисква самоорганизация от страна на ученика. Целта на тази парадигма е да спомогне за овладяване от учениците на различни комуникативноречевни умения.

Създаването на педагогическа технология чрез компютърна презентация в учебния процес определя новата роля и място на педагога в класно-урочната форма на обучение.

Постигането на положителен ефект при обучението по български език и литература чрез компютърна презентация и технологии се обуславя от огромното количество информация, комбинираното въздействие на анимация, звук и видео, атрактивната среда за упражнения. Знанията, получени в резултат на активно, съзнателно и самостоятелно овладяване с помощта на компютър, се характеризират с дълбочина на проникването в същността на явленията, с логическа последователност и системност.

Чрез новости, чрез по-съвременни подходи, методи на преподаване, организация и др. е възможно да се постигне по-висока степен на ефективност в образователната система, като се създадат предпоставки за повишаване показателите на резултатите от учебната дейност и същевременно се окаже необходимото положително психично и емоционално въздействие върху самите ученици.

Съобразявайки се с тези нови тенденции в педагогическата наука и практика, с методиката на обучението по български език и литература, основавайки се на личния си 25-годишен професионален опит и на системните си наблюдения над педагогическата практика, през учебната 2015/2016 година проведох педагогически експеримент за развиване на уменията за писане на аргументативен текст – тип съчинение-разсъждение. **Обект** на настоящата статия са писмени ученически текстове от типа съчинение-разсъждение. Разглеждани са писмени текстове на осмоласници от СОУ „Св.св. Кирил и Методий“, с. Сатовча – входно ниво. Поставената

тема е: „Болка и утеха в разказа „По жицата“ от Йордан Йовков“. Художественият текст е изучаван в седми клас. **Предмет** на настоящия текст е равнището на постигнатост на уменията за писане на аргументативен текст от типа съчинение разсъждение от учениците в началото на осми клас. Проверява се доколко са усвоили знания и умения за създаване в жанрово и комуникативно отношение дискурс с определени функционални, структурни и лингвистични характеристики.

Целта на изследването бе да се проучи и обобщи степента на усвоеност от обучаваните на умения за писане на аргументативен текст, тип съчинение разсъждение върху изучаван художествен текст. Равнището на постигнатост на дискурсна компетентност се отчита чрез използване на техниките за дискурсен анализ на ученически съчинения върху изучаван художествен текст. Целите могат да бъдат обособени в следните групи:

- да се провери умението за писане на пълноценен в жанрово и комуникативно отношение аргументативен текст;
- да се провери дискурсната компетентност при писане на аргументативен текст тип съчинение разсъждение;
- да се отчетат степента на усвоеност на езиковите правила и норми и типът на допуснатите грешки.

Хипотеза на изследването

Ако в обучението по български език и литература в осми клас се приложи педагогическа технология с иновативни методи и внедряване на ИКТ, това ще доведе до по-голям ефект при усвояване на комуникативни умения за писане на аргументативен текст и постигане на по-високи резултати.

Обхват на изследването

25 ученици от VIII клас при СОУ „Св.св. Кирил и Методий“ – с. Сатовча.

Таблица 1: Брой изследвани ученици

Населено място	Училище	Клас	Брой ученици
Сатовча	СОУ „Св.св. Кирил и Методий“	VIII	25

Критериите на изследването произтичат от изискванията на учебните програми и ДООИ за учебно съдържание по чужди езици, утвърдени от МОН.

За **показатели** са използвани оценките от учебните постижения на учениците.

В настоящата статия предлагам конкретна педагогическа технология, в която използвам компютърна презентация в съчетание с добре познатите методи – мозъчна атака; задаване на въпроси; беседа; кооперативно учене, визуализиране, работа по групи; работа в екип; дискусия; обсъждане.

Педагогическа технология

Учебен предмет: Български език и литература

Клас: VIII

Тема: „Развиване на уменията за писане на съчинение разсъждение“

Цели на обучението:

Затвърдяване на знанията и развиване на комуникативните умения за писане на аргументативен текст, тип съчинение разсъждение.

Образователни:

Систематизиране, обобщаване и осмисляне функциите на аргументативните текстове от типа съчинение разсъждение.

Развиване и усъвършенстване на комуникативноречевите умения на учениците.

Развиване на умения за възприемане и създаване на аргументативен текст.

Възпитателни:

Възпитаване на мислещи, ангажирани и информирани граждани.

Развиване на множествената интелигентност за създаване на писмен ученически текст.

Насърчаване на младите хора да използват творческите си способности.

Развиващи:

Чрез създаване на ученически текстове се развиват уменията за писане и усъвършенстване речта на учениците, както и стремеж към правилен и художествен изказ.

Подготвяне на учениците в прехода към реалния професионален живот на хората чрез формиране на гражданско съзнание и добри комуникативни умения.

Съдържание на презентацията



Слайд 2: Да припомним:

1. Що е текст ?
2. Що е аргументативен текст?

Слайд 3: Понятията текст и аргументативен текст

Терминът текст произлиза от латински “textum” – „тъкан“, „плетеница“; в преносен смисъл – „нещо съставно, съчинено“.

Аргументативен текст е този, в който се разсъждава или се доказват становища по значими проблеми. Названието аргументативен се извежда от латинската дума *argumentum*. В логиката тя се употребява като термин за означаване на довод, факт и положение в подкрепа или отхвърляне на дадено твърдение.

Слайд 4: Понятието съчинение. Видове

1. Дайте определение за понятието съчинение.
2. Кои са видовете съчинения, които сте изучавали?

Слайд 5: Съчинението е вид текст по зададена определена тема. Видовете съчинения са:

- съчинение описание;
- съчинение повествование;
- съчинение разсъждение;
- осведомително съчинение;
- подбудително съчинение.

Слайд 6: Определение за съчинение разсъждение

1. Що е съчинение разсъждение?

Слайд 7: Съчинението разсъждение е аргументативен текст – вид съчинение, което се изгражда върху разсъждения, организирани около основна теза (твърдение), която трябва да се изясни чрез обмисляне, обосновки, логически доводи и илюстрации.

Слайд 8: Видове съчинения разсъждения

1. Кои видове съчинения разсъждения познавате?

Слайд 9: Съчинение разсъждение по литературен проблем; съчинение разсъждение по житейски проблем. И двата вида са аргументативни текстове.

Слайд 10: Съчинение разсъждение по литературен проблем

1. Кои структурни елементи на съчинение разсъждение познавате?

Слайд 11: Анализ на темата: включва основен предмет – този, който се повтаря най-често; ключови думи – тези, които назовават нещата, действията, признаците и обстоятелствата, свързани с основния предмет, и го отнасят към една предметна област – къде, кога, какво и как се случва с основния предмет (героя).

Слайд 12: Създаване на целенасочена, свързана с темата теза (основно твърдение – вашето мнение по поставения в темата и разчетен от вас проблем).

1. Задаване на въпроси към думите и словосъчетанията на разчетеното от вас заглавие (темата) и подреждане на отговорите в грацията (по степен на важност според собствена преценка).

2. Създаване на цялостен текст (абзац) на тезата от получените отговори.

Слайд 13: Изграждане на доказателствена част

1. Определяне на основни смислови моменти в изградената от вас теза.

2. Отнасянето на смисловите моменти до текстовите структури, които ще наблюдавате в текста (диалога, външната и вътрешната реч на героя, пейзажа, художествените детайли).

3. Изграждане на подтезите – конкретни, произлизащи от тезата, твърдения, които ще бъдат доказани чрез разсъждения върху художествен текст и онагледяване чрез текста.

Забележка: структура на литературното разсъждение:

I подтеза: първо доказателство – онагледяващ пример (сбит преразказ; цитат); второ доказателство – онагледяващ пример (сбит преразказ; цитат)...; извод – преход към следваща подтеза.

II подтеза: първо доказателство – онагледяващ пример (сбит преразказ; цитат); второ доказателство – онагледяващ пример (сбит преразказ; цитат)...; извод – преход към следваща подтеза.

Слайд 14: Създаване на увод и заключителна част

1. Увод – въвежда от темата към тезата (планира се последен, пише се първи в съчинението).

2. Заключение: създава се като обобщение на вече заявените изводи – преходи към отделните подтези чрез смисловосинонимни изрази.

Слайд 15: ЗАПОМНЕТЕ:

1. Само изложението може да е подкрепено с цитати.

2. Уводът е на един абзац.

3. Тезата е на нов ред.

4. Всяко тезисно твърдение от изложението е на нов ред.

5. Заключение е на нов ред.

6. При съчинение разсъждение е **ВАЖНО** да се използват литературни термини, богат речник и описателен похват.

7. Фактологичните грешки се санкционират при проверка.

8. Пунктуационните и правописните грешки се имат предвид при оформяне на оценката.

9. Структурните грешки се санкционират при проверка.

Слайд 16: напишете примерен план на съчинение разсъждение върху изучаван художествен текст (тема: „Трудът, радостта и мъката в разказа „По жътва“ от Елин Пелин“) – работа по групи. Всяка група пише:

– увод;

– теза;

- подтези;
- доказателствена част;
- заключение.

Слайд 17: Напишете съчинение разсъждение на тема: „Болка и утеха в разказа „По жицата“ от Йордан Йовков“

Методика на изследването

Първи учебен час. Темата започва с кратък разказ и обяснение от страна на учителя, след което се демонстрира първи слайд, а учениците записват темата в работната тетрадка. Следва слайд 2, а учителят предлага интерактивния метод мозъчна атака, добре позната и като брейнсторминг (на английски: brainstorming). С този метод се изясняват понятията текст и аргументативен текст. За тази цел на дъската е нарисувано дърво с разклонения, на което учениците поставят своите листчета.

Учителят предлага на учениците правила за провеждане на мозъчната атака:

- трябва да се натрупат колкото е възможно повече идеи за определение от учениците, без те да бъдат критикувани или съдени, докато идеите се оформят;
- всички идеи са важни, без значение колко нелогични или отдалечени изглеждат от разглежданата тема;
- идеите се обсъждат, след като мозъчната атака приключи;
- учениците не трябва да бъдат критикувани. Нежелателно е издаването на звуци, правенето на физиономии и присмиването. При мозъчната атака всички идеи са равни. Учениците трябва да се опитват да допълват идеите на другите;
- всички идеи се записват така, че цялата група да ги вижда;
- време за мозъчна атака – 10 минути.

Всеки ученик от класа записва на листче една идея за определение на понятията „текст“ и „аргументативен текст“ и подава листчето на следващия ученик в посока по часовниковата стрелка, който съответно допълва определенията. Това продължава, докато всеки си получи обратно собственото листче. Листчетата се поставят на дървото. Класът избира говорител, който да обобщи написаното, докато се стигне до правилните определения.

Ученик по желание чете слайд 3, където са написани определенията за двете понятия, а учениците правят съпоставка между написаното от тях и текста от компютърната презентация.

Слайдовете 4, 5, 6, 6, 8 и 9 протичат по същия начин. Учениците изясняват понятията съчинение, видове съчинения, съчинение разсъждение, видове съчинения разсъждения. Всички листчета, написани от учениците,

се поставят на дървото и се сравняват с написаното от компютърната презентация.

Учителят демонстрира слайд 10 и задава въпроса: Кой структурни елементи на съчинението разсъждение познавате? Задаването на въпроси е неотменим елемент от всеки интерактивен метод. Той определя до голяма степен отношението и на учителя, и на учениците към темата. Задаването на въпроси дава възможност на учениците да изграждат собствено мнение, активно да участват в дадена ситуация и да развиват логическото си мислене.

Всеки от учениците написва на листче структурните елементи на съчинението разсъждение и го поставя на дървото. След което ученик по желание чете слайд 11, а учениците правят сравнение.

На следващ етап от урока започва дискусия и обсъждане на структурните елементи на съчинението разсъждение. Учениците дискутират слайдовете от компютърната презентация (11, 12, 13 и 14) – какво включва темата, какво е увод, как се изграждат тезата, доказателствената част, заключителната част.

След дискусията учителят прочита правилата, които учениците трябва да знаят при писане на съчинение разсъждение.

Втори учебен час. Учителят разделя учениците на четири групи, за да съставят план на съчинение разсъждение върху изучаван художествен текст. Текстът, който избраха учениците, бе разказът „По жътва“ от Елин Пелин, а темата: „Трудът, радостта и мъката в разказа „По жътва“ от Елин Пелин“.

Първият метод, който учителят използва, е кооперативното учене.

При кооперативното учене:

- групата произвежда един продукт и получава една оценка;
- учителят предлага специално разделение на труда – на всеки член или малка подгрупа е зададена специфична задача.

Учителят постави следните задачи на групите.

Първа група: работа върху увода: свързване на заглавието с тезата – примерна схема.

Втора група: работа върху тезата (и подтезите) – пряк, конкретен, пълен, но сбит отговор на поставения проблем.

Трета група: работа върху доказателствената част – изработване на план, като към всяка точка се вписват художествените похвати и епизодите от творбата.

Четвърта група: работа върху заключението. Тази група работи последна, след като се прочете уводът, тезата (подтезите) и доказателствената част.

Кооперативното учене се прилага с успех, тъй като развива сътрудничеството, отговорността, взаимната зависимост и дава възможност за изява на всички ученици в групата.

Следващият метод, който се използва в часа, е методът визуализиране.

Учителят демонстрира няколко изображения от разказа „По жътва“.

Чрез визуализиране могат по-лесно да бъдат запомнени някои събития, процеси и факти. Този метод се използва, когато започва анализ на разказа, и дава добра възможност за начална илюстрация на проблема и за съсредоточаване на учениците върху същността му.

Груповата работа и груповото обучение са едни от ключовите аспекти в съвременното образование.

Груповата работа в обучението по български език и литература създава условия за:

- ангажираност на учениците през цялото време на обучение;
- взаимно подпомагане, но и взаимно стимулиране за създаване на качествено по-голям брой възможности за учене и обучение;
- привикване на учениците да се изразяват правилно в дадени ситуации, да споделят отговорностите си в групата;
- далеч по-навременна и ефективна обратна връзка за по-естествено изследване на ефективността на използваните методи на обучение.

Важно е членовете на групите да имат силна мотивация, компетентност, а това се постига чрез прилагане на активните методи и интегриране на ИКТ в обучението по български език и литература.

Учителят завършва уроците с обсъждане. Задачата е да открие по ясен начин основните мнения, да потърси обединителните пунктове, да подчертае силата на груповата дейност.

Трети учебен час. Писане на аргументативен текст, тип съчинение разсъждение, на тема: „Болка и утеха в разказа „По жътвата“ от Йордан Йовков“ – самостоятелна работа.

Таблица 2. Резултати от писмените ученически текстове – оценки, среден успех, среден успех от Национално външно оценяване

ОЦЕНКИ						УСПЕХ	
Брой ученици	2	3	4	5	6	Среден успех	Среден успех от НВО
25	0	3	7	11	4	Мн.добър 4.64	Добър 4.42

Анализ на тематичната мрежа в ученическите съчинения

Анализът на тематичната мрежа в ученическите съчинения показва, че е спазено изискването за информативна натовареност и адекватно съотнасяне към поставената тема и нейния смислов обхват. Проверяват се уменията за писане на осмокласниците в няколко основни аспекта.

Съчиненията са обвързани с „болката и утехата“ на човека, с проявата на съчувствие, съпричастност и уважение към другия.

Учениците поставят въпроси за същността на „болката“ и нейните измерения и проявления, чиито отговори се обосновават в подтезите.

Ученическите писмени текстове представят широк диапазон на разглеждане на поставения проблем, като при подбора на аргументите е търсена възможност за поставяне на основния проблем – „болката на едно селско семейство“.

Учениците са разбрали ясно поставената тема, анализирали са възможните аспекти на „болката и утехата“ и предлагат цялостни аргументативни текстове.

Адекватност по отношение на социалния контекст

Създадените ученически текстове отговарят на изискванията за писане на аргументативен текст, тип съчинение разсъждение, от учениците в VIII клас. Това предполага овладяване на: езиковите правила и норми; познаването и използването на основните жанрови характеристики на съчинението разсъждение; структурирането на текста съобразно темата; уменията да се композира текст; боравенето с литературен терминологичен апарат; използването на литературни фигури и тропи.

Дискурсният анализ на съчиненията показва много добро равнище на социокултурна и дискурсна компетентност.

Основание за такива изводи дава отчетеното умение на осмокласниците да използват фигурите на езика, да правят речта си ясна и разбираема. Лексиката е неутрална, съобразена със социокултурния контекст.

Структура и композиция на ученическите съчинения

В своите аргументативни текстове тип съчинение разсъждение осмокласниците следват два принципа на изграждане на текста. По-голямата част използват класическия вариант за създаване на аргументативен текст: увод, теза, изложение и заключение. В тезата се въвеждат ключовите думи, които се превръщат в център на микротезите. Въведенията обикновено изследват същността на „болката и утехата“, а тезите полагат проблема в няколко възможни аспекта.

При учениците с оценка Среден 3.00 се срещат грешки при оформяне на уводната част. Пропуските при създаването на тезите са свързани с липсата на ясна обособеност на отделните тематични посоки.

При изграждането на микротезите личи усвоеност на правилата на книжовния български език.

Осмокласниците поставят основното твърдение, което е защитено чрез аргументи и е обобщено чрез изводи. Допуснати са грешки при отклоняването на аргументацията от същността на проблема, който подтезата изследва. Заключениеята обединяват заложените в подтезата изводи. В някои от съчиненията липсват заключения, което показва ниско равнище на дискурсна компетентност.

Основни грешки се наблюдават при графичното оформяне на ученическите текстове, неумението на осмокласниците да обособяват микротези и абзаци.

Езикова нормативност

Голяма част от учениците владеят правописните правила и норми на съвременния български език, но се наблюдават и пропуски.

Владеят граматичните средства на езика, но основни пропуски се наблюдават при членуването на имената и при изграждането на синтактичните конструкции. Грешки се наблюдават при отделянето със запетаи на подчинените изречения в състава на сложното съставно с подчинено изречение и при употреба на вметнати и обособени части. Най-често допускните грешки са в правописа – неправилната употреба на „о – у“, „а – ъ“, „е – и“, при употреба на двойно „т“, „н“, при променливото „я“.

Направените анализи дават възможност да се обобщят резултатите по отношение на това, което постигат учениците.

Използваната педагогическа технология в обучението по български език и литература води до ефективно усвояване на уменията за писане на аргументативен текст и постигане на много добри резултати, с което се доказва и хипотезата от изследването.

От наблюденията в часовете по български език и литература се получиха интересни данни, че с желание и ентузиазъм учениците приемат всичко ново в самото обучение.

Работата в група и работата в екип създаде нова образователна среда, подпомагаща личностното развитие на ученика. Развива мисленето му, обогатява знанията му, които се отличават с по-голяма трайност и задълбоченост, мотивира го за учене. Спомага за формиране на творчески способности. Груповата работа в обучението по български език и литература създава условия за:

- ангажираност на учениците през цялото време на обучение;
- взаимно подпомагане, но и взаимно стимулиране за създаване на качествено по-голям брой възможности за учене и обучение;

– привикване на учениците да се изразяват правилно в дадени ситуации, да споделят отговорностите си в групата;

– далеч по-навременна обратна връзка за по-естествено изследване на ефективността на използваните методи на обучение.

Ученето в групата се превръща в предизвикателство и новост.

При провеждането на двата учебни часа се констатира, че приложената педагогическа технология е предпоставка за придобиване на умения за писане на аргументативен текст, тип съчинение разсъждение, както и умения за:

– организираност;

– активност;

– дисциплинираност.

Поражда се не само интерес, но и стремеж на учениците отговорно и прецизно да изпълнят своите задачи с помощта на компютърната презентация.

Чрез нея се създават многообразни възможности за оценка и самооценка.

Полученият среден успех Много добър 4.64 спрямо успеха от Национално външно оценяване Добър 4.42 показва, че педагогическата технология има добър ефект върху постиженията на учениците в резултат на използване на интерактивни методи и технологии на обучение с практическа насоченост. Това повишава ефективността на обучението, засилва се интересът в обучението по български език и литература.

Проведеното експериментално изследване с иновационен характер ми донесе преди всичко удовлетворение от работата затова, че ми бе разрешено да конструирам педагогическа технология за писане на аргументативен текст, тип съчинение разсъждение, и затова, че имах възможността да бъда учител по български език и литература за три учебни часа. Това стана с разрешението на директора на училището.

Входното ниво на тема „Болка и утеха в разказа „По жицата“ от Йордан Йовков“ постави учениците при еднакви условия: времето бе еднакво за всички, еднакъв за всички бе и начинът на оценяване.

Това ми гарантираше по-широк поглед върху процеса на усвояване на учебното съдържание по български език и литература. Успях да добия представа за степента и нивото на овладяване на знанията и уменията от учениците в областта на писането, използвайки компютърните презентации и иновационните методи на преподаване.

Не бива да се пропуска и фактът, че с входното ниво бе проверена степента на усвояване на учебния материал. Това даде възможност да се направят педагогически изводи от проведеното педагогическо изследване, които са обосновани, а следователно и по-обективни.

От голямо значение е и начинът на извършване на анализа на получените емпирични резултати и тяхната интерпретация.

Експерименталното изследване премина през следните етапи:

- планиране;
- организация и провеждане;
- обработка и анализ на резултатите.

В съответствие с формулираните критерии от МОН за формиране на комуникативноречева компетентност учениците умеят да се ориентират в условията на общуване, да планират речевата си дейност при създаване на аргументативни текстове, да реализират замисъла на речевото действие, да оценяват и осъществяват контрол на комуникативната ситуация, да коригират и променят при необходимост комуникативното поведение, точно и грамотно да излагат собствените си мисли.

Прави впечатление, че учениците притежават литературни компетентности, компетентности за изграждане на аргументативен текст и езикови компетентности. Има пропуски по отношение на правописната, пунктуационната и граматичната норма. Недостатъците са свързани с различните възможности на учениците. От друга страна, този недостатък позволява учениците да работят още по-добре.

Особено внимание, както показват резултатите, трябва да бъде отделено на обогатяването на речниковия запас на учениците, овладяването в практически план на стиловите и езиковите норми, на правописните и пунктуационните правила, на формирането на умения за създаването на аргументативен текст със стройна композиция и правдивост на изложението.

След обобщаване на резултатите може да се счита, че извършената работа е успешна, и в бъдеще, след разработване на съчинения разсъждения по всички теми в обучението по български език и литература, може да се продължи прилагането им при диагностика на резултатите от обучението.

Настоящата магистърска теза разкрива актуалността и перспективността на учебната работа за съвременната училищна практика. Приложена в часовете по български език и литература, даде възможност за обмен на идеи между учениците, разшири комуникативните им умения за писане и позволи ученикът да се постави в центъра на обучението.

БЕЛЕЖКИ

1. Райка Славчева е магистър в магистърската програма „Обучението по български език и литература в средното училище“ – СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по славянски филологии. Текстът е част от дипломната работа на Р. Славчева. Научен ръководител е проф. д-р Ангел Петров.

ЛИТЕРАТУРА

- Ангелова, Т. (1993). Съчинението като личностна изява на ученика – *Български език и литература*, №4.
- Георгиева, М. (1993). За ученическите устни и писмени текстове в V – VIII клас (опит за система). – *Български език и литература*, №2.
- Дамянова, А. Съчинение разсъждение. – *Български език и литература* (електронна версия), № 3 – 4, 2000.
- Димчев, К. (1992). *Обучението по български език като система*. София: Св. Климент Охридски.
- Петров, А. (2004). За същността на понятията в методиката на обучението по български език. *Български език и литература*, №2.
- Наредба № 3/15.04.2003 г. на МОН за системата за оценяване. ДВ, бр. 37/2003 г.
- Петров, А. (1999). Проблемите за дискурса и дискурсната компетентност в теорията и практиката на обучението по български език. – *Български език и литература*, № 2 – 3.
- Христозова, Г. (2005). Интерактивни методи в обучението. – *Начално образование*, № 4.

REFERENCES

- Angelova, T. (1993). Sachinenieto kato lichnostna izyava na uchenika. – *Balgarski ezik i literatura*, №4.
- Georgieva, M. (1993). Za uchenicheskite ustni i pismeni tekstove v V – VIII klas (opit za sistema). – *Balgarski ezik i literatura*, №2.
- Damyanova, A. Sachinenie razsazhdenie. – *Balgarski ezik i literatura* (elektronna versiya), № 3 – 4, 2000.
- Dimchev, K. (1992). *Obuchenieto po balgarski ezik kato sistema*. Sofiya.
- Petrov, A. (2004). Za sashtnostta na ponyatiyata v metodikata na obuchenieto po balgarski ezik. – *Balgarski ezik i literatura*, №2.
- Naredba № 3/15.04.2003 g. na MON za sistemata za otsenyavane. DV, br. 37/2003 g.
- Petrov, A. (1999). Problemite za diskursa i diskursnata kompetentnost v teoriyata i praktikata na obuchenieto po balgarski ezik. – *Balgarski ezik i literatura*, № 2 – 3.
- Hristozova, G. (2005). Interaktivni metodi v obuchenieto – *Nachalno obrazovanie* № 4.

DEVELOPING SKILLS FOR WRITING ARGUMENTATIVE TEXT IN 8TH GRADE (BASED ON STUDIED LITERARY TEXT)

Abstract. This article provides information on a pedagogical experiment in which the computer presentation stays as a visual support for a diverse teaching with innovative approach. The key milestones include: subject, object, aim, objectives, hypothesis, scope, criteria, indicators, the study methodology and achieved results.

✉ **Mrs. Rayka Slavcheva**

Secondary school "St.St. Kiril and Methodii"
Satovcha, Bulgaria

E-mail: raikaslavcheva@abv.bg